

Kohtuasi C-216/23

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

4. aprill 2023

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (Saksamaa)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

23. märts 2023

Kaebaja:

Hauser Weinimport GmbH

Vastustaja:

Freistaat Bayern

[...]

Bayerischer Verwaltungsgerichtshof

Halduskohtuasjas

Hauser

[...] Fischach,

Weinimport GmbH,

- kaebaja -

[...]

versus

Freistaat Bayern,

[...]

- vastustaja -

toidualaste õigusnormide üle;

siin: kaebaja apellatsioonkaebus Bayerisches Verwaltungsgericht Augsburgi (Baieri liidumaa Augsburgi halduskohus) 21. septembri 2020. aasta otsuse peale,

teeb Bayerischer Verwaltungsgerichtshofi (Baieri liidumaa kõrgeim halduskohus) 20. kolleegium

[...]

ilma kohtuistungit korraldamata **23. märtsil 2023**
järgmise

Kohtumääruse:

1. Eelotsusetaotluse esitanud kohus esitab Euroopa Kohtule ELTL artikli 267 alusel järgmised eelotsuse küsimused:

- a) Kas määruse (EL) nr 251/2014 artikli 3 lõike 4 punkti c tuleb tõlgendada nii, et mõiste „alkohol“ hõlmab ka jooki, mis sisaldab alkoholi ega ole viinamarjasaadus määruse (EL) nr 251/2014 artikli 3 lõike 4 punkti a tähenduses?
- b) Kas tegusõna „lisama“ määruse (EL) nr 251/2014 artikli 3 lõike 4 punkti c tähenduses tähendab, et lõpptoote alkoholisisaldus peab võrreldes määruse (EL) nr 251/2014 artikli 3 lõike 4 punkti a kohase kasutatud viinamarjasaadusega olema tõusnud?
- c) Kui küsimusele a vastatakse jaatavalt, kas sel juhul tuleb määruse (EL) nr 251/2014 artikli 3 lõike 1 esimest lauset koostoimes I lisa punkti 1 alapunkti b alapunktiga ii tõlgendada nii, et mõiste „maitsestav toiduaine“ hõlmab alkoholi sisaldavat jooki küsimuse a tähenduses?

2. Menetlus peatatakse kuni Euroopa Kohtu otsuse tegemiseni eelotsuse küsimuses [...].

Põhjendused:

- 1 Vaidluse pooled vaidlevad selle üle, kas kaebaja tohib enda valmistatud ja turule lastud toodet nimetada aromatiseeritud veinikokteiliks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta määruse (EL) [nr] 251/2014 artikli 3 tähenduses (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrusega (EL) nr 2021/2117).
- 2 1. Kaebaja toodab enda andmete kohaselt, millele vastustaja [...] ei ole vastu vaieldud, alkoholset segu jooki, mis 55% ulatuses koosneb veinist ja 10% ulatuses 5,5 mahuprotsendise alkoholisisaldusega õllest ning mis on maitsestatud leedriõie maitseainega. Ta viis selle turule aromatiseeritud veinikokteili nimetuse all. Vastustaja esitas selle peale kaebuse, kuna on seisukohal, et joogile lisatud õlle puhul on tegemist alkoholiga määruse (EL) nr 251/2014 artikli 3 lõike 4 punkti c tähenduses, mida aromatiseeritud veinikokteiliks nimetatud joogile lisada ei tohi. Kaebaja on arvamusel, et määruse (EL) nr 251/2014 artikli 3 lõike 4 punkti c

tähenduses tuleb alkoholi all mõista üksnes alkoholi, mida on nimetatud I lisa punktis 3, kuna alkoholi lisamisega määruse (EL) nr 251/2014 artikli 3 tähenduses peaks alkoholisisaldus veini algse alkoholisisaldusega võrreldes suurenema, mitte vähenema nagu kaebaja toote puhul. Igatahes on õlle puhul aga tegemist maitsestava lisandiga määruse (EL) nr 251/2014 I lisa punkti 1 alapunkti b alapunkti ii tähenduses, nii et nimetus „aromatiseeritud veinikokteil“ oleks võimalik ka juhul, kui õlut loetakse alkoholiks määruse (EL) nr 251/2014 tähenduses.

- 3 2. Eelotsuse küsimus puudutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta määruse (EL) nr 251/2014, mis käsitleb aromatiseeritud veinitoodete määratlemist, kirjeldamist, esitlemist, märgistamist ja geograafiliste tähistete kaitset ning nõukogu määruse (EMÜ) nr 1601/91 kehtetuks tunnistamist, artikli 3 lõike 4 punkti c (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrusega (EL) nr 2021/2117) tõlgendamist.
- 4 a) Vaidluse jaoks otsustava tähtsusega normid on määruse (EL) nr 251/2014 artikli 3 lõike 4 punkt c (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrusega (EL) nr 2021/2117) ja Saksamaa veiniseaduse (Weingesetz) § 25 lõike 1 punkt 1 koostoimes § 49 punktiga 4 koostoimes Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta määruse (EL) nr 1169/2011 artikli 7 lõike 1 punktiga a koostoimes määruse (EL) nr 252/2014 artikli 2 punktiga 2 ja artikli 1 lõikega 2.
- 5 b) Liikmesriigi õigusnormide sõnastus on järgmine:
- 6 **Veiniseaduse** (Weingesetz 18. jaanuaril 2011. aastal avaldatud redaktsioonis (*BGBI. I*, lk 66), mida viimati muudeti 20. detsembri 2022. aasta seaduse artikli 2 lõikega 4 (*BGBI. I*, lk 2752)) **§ 25 – Keelud, millega kaitstakse tarbijaid eksitamise eest**
- 7 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta määruse (EL) nr 1169/2011, milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 1924/2006 ja (EÜ) nr 1925/2006 ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni direktiiv 87/250/EMÜ, nõukogu direktiiv 90/496/EMÜ, komisjoni direktiiv 1999/10/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/13/EÜ, komisjoni direktiivid 2002/67/EÜ ja 2008/5/EÜ ning komisjoni määrus (EÜ) nr 608/2004 (ELT 2011, L 304, lk 18; ELT 2014, L 331, lk 41; ELT 2015, L 50, lk 48; ELT 2016, L 266, lk 7), mida muudeti viimati määrusega (EL) 2015/2283 (ELT 2015, L 327, lk 1), artikli 8 lõike 1 kohase vastutajana on keelatud toodet koos teabega toodete kohta, mis ei vasta nõuetele
 - 1.
- 8 Määruse (EL) nr 1169/2011 artikli 7 lõikes 1, ka koostoimes lõikega 4,
[...]
turule lasta või üldiselt või üksikjuhtumil sellele reklaami teha.

9 Veiniseaduse § 49 – Karistusnormid

10 Vabadusekaotusega kuni üks aasta või rahatrahviga karistatakse [...]

4. § 25 lõike 1 rikkumise korral toote turule laskjat või reklaamijat [...]

11 c) Liikmesriigi kohtupraktika:

Verwaltungsgericht Trier (Trieri halduskohus) tegi 18. aprillil 2019 otsuse, et viinamarjasaadusele lisatud puuviljavein tuleb liigitada maitsestavaks toiduaineks vastavalt määruse (EL) nr 251/2014 I lisa punkti 1 alapunkti b alapunktile ii ja et selle toote puhul ei ole tegemist alkoholiga vastavalt määruse (EL) nr 251/2014 artikli 3 lõike 4 punktile c (VG Trier, 18. aprilli 2019. aasta otsus 2 K 6133/18.TR). 21. septembril 2020 tegi Verwaltungsgericht Augsburg (Augsburgi halduskohus) otsuse (VG Augsburg, 21. septembri 2020. aasta otsus Au 9 K 20.597; mille peale esitatud apellatsioonkaebusele andis eelotsusetaotluse esitanud kohus menetlusloa), ja et joogile, mida tahetakse nimetada aromatiseeritud veinikokteiliks ei tohi lisada ühtegi (muud) alkoholi sisaldavat jooki.

12 Liikmesriigi kõrgemate kohtuastmete kohtupraktikat ei paista selle küsimuse kohta olemas olevat.

13 4. Eelotsuse küsimused on kaebaja poolt tootele valitud koostise tõttu otsuse tegemiseks olulised, kuna ta võib toodet nimetada aromatiseeritud veinikokteiliks üksnes siis, kui selles sisalduvat õlut ei loeta alkoholiks määruse (EL) nr 251/2014 artikli 3 lõike 4 punkti c tähenduses või kui seda selliseks alkoholiks loetakse, siis tuleb seda pidada maitsestavaks koostisosaks määruse [I] lisa punkti 1 alapunkti b alapunkti ii tähenduses.

14 5. Eelotsuse küsimuse peab lahendama Euroopa Kohus, kuna eelotsusetaotluse esitanud kohus ei saa vaidluse lahendamiseks olulisele küsimusele vastata vajaliku selgusega ning vaidluse lahendamiseks on vajalik, et Euroopa Kohus tõlgendaks vaidlusalust normi siduvalt.

15 Normi vaidluse seisukohalt oluline lõik määruse (EL) nr 251/2014 artikli 3 lõike 4 punktis c kõlab nii: „(Aromatiseeritud veinikokteil on jook, [...]) millele ei ole lisatud alkoholi“.

16 a) Vaja on selgust küsimuses, kas alkoholi all, mida kokteilile lisada ei tohi, mõeldakse üksnes alkoholi vastavalt määruse (EL) nr 251/2014 I lisa punktile 3, – mille hulka ei kuuluks õlu, kuna see ei vasta seal nimetatud kriteeriumitele – või kas normi tähenduses mõeldakse alkoholi all lisatud joogis, mis ise ei ole viinamarjasaadus artikli 3 lõike 4 alapunkti a tähenduses, mistahes juba sisalduvat alkoholi, kuna see ei vasta I lisa punkti 3 kriteeriumitele ja seda ei tohi juba seetõttu lisada aromatiseeritud veinijookide rühmale (määruse (EL) nr 251/2014 artikli 3 lõige 1). Seda seisukohta võiks – ilma et oleks oluline toidukäitleja kavatsus alkoholisisaldust suurendada – toetada see, et selguse tagamiseks turu ja tarbijate jaoks peaks olema kindel, et määruse (EL) nr 251/2014 artikli 3 kohaselt

aromatiseeritud veinitooteks nimetamisel on lubatud lisaks viinamarjasaaduses endas sisalduvale alkoholile kasutada üksnes alkoholi määruse (EL) nr 251/2014 I lisa punkti 3 tähenduses, mitte aga muid alkohoolseid jooke.

- 17 b) Eelotsusetaotluse esitanud kohus kaldub – erinevalt eelmisest kohtuastmest – arvama, et siin kasutatud 5,5 mahuprotsendise alkoholisisaldusega õlut ei tuleks pidada alkoholiks vaidluse seisukohast olulise normi tähenduses. See tuleneb järgmistest kaalutlustest:
- 18 aa) Tegusõna „Versetzen“ (lisama) peaks tähenduslikult kattuma nimisõnalise vormiga „Zusatz“ (lisamine, lisand), mida kasutatakse määruse (EL) nr 251/2014 I lisa punktis 3, ja seega peaks see tähendama „zusetzen“ lisandamist tähenduses „hinzufügen“ (juurdepanemine). See tuleneb võrdlusest määruse (EL) nr 251/2014 prantsuskeelse redaktsiooniga, kus artiklis 3 kasutatakse mõistet „l’addition“ (lisamine, lisand) ja I lisa punktis 3 „adjonction“ (juurdepanemine), ja ingliskeelse redaktsiooniga, mis määruse (EL) nr 251/2014 artiklis 3 [kasutab] sõnastust „to which no alcohol has been added“ (millele on lisatud alkoholi) ja I lisa punktis 3 „addition of alcohol“ (lisatud alkoholi). „Versetzen“ tähendab saksa keelepruugis siin asjakohases toiduainete valdkonnas „vermischen“ (segamine) (ja seeläbi kvaliteedi halvendamist) (allikas: „Duden“). Võttes arvesse määruse (EL) nr 251/2014 prantsus- ja ingliskeelset redaktsiooni ja mõiste „lisamine“ kasutamist määruse (EL) nr 251/2014 I lisa punktis 3 kaldub eelotsusetaotluse esitanud kohus arvama, et „lisamine“ tähendab siin „juurdepanemist“. Seega näeb tõlgendamist vajav norm ette, et joogile, mida nimetatakse „aromatiseeritud veinikokteiliks“, ei ole lisatud või juurde pandud alkoholi määruse (EL) nr 251/2014 I lisa punkti 3 tähenduses.
- 19 bb) Alkoholi all artikli 3 lõike 4 punkti c tähenduses tuleks eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvamus kohaselt mõista üksnes alkoholi määruse (EL) nr 251/2014 I lisa punkti 3 tähenduses, kuna üksnes seal nimetatud alkoholiliikide lisamine viinamarjasaadusele või -saadustele artikli 3 lõike 4 punkti a tähenduses võiks joogi alkoholisisaldust tõsta. Viinamarjasaadusest madalama alkoholisisaldusega joogid alandavad lähtetoote alkoholisisaldust (vastavalt määruse (EL) nr 251/2014 artikli 3 lõike 4 punktile b moodustavad punktis a osutatud viinamarjasaadused vähemalt 50% toote kogumahust) ega suuda juba keeluliselt täita tingimust, et alkoholi „lisatakse“ (ja selle osakaal toote kogumahus seeläbi suureneb). Seetõttu sätestab vaidlusalune norm ka, et lõpptoote tegelik alkoholisisaldus mahuprotsentides on üle 1,2 mahuprotsendi ja alla 10 mahuprotsendi ja seega mitte või mitte eriti kõrgem kui joogi põhjaks oleva viinamarjasaaduse alkoholisisaldus (veini alkoholisisaldus on 9–14 mahuprotsenti) (teisiti on see seevastu aromatiseeritud veinide puhul, mille tegelik alkoholisisaldus mahuprotsentides peab olema 14 ja 22 mahuprotsendi vahel, määruse (EL) nr 251/2014 artikli 3 lõike 2 punkt g).
- 20 cc) Määruse (EL) nr 251/2014 artikli 4 lõike 2 teise lõigu kohaselt võtab komisjon esimeses lõigus osutatud lubatud valmistamise protsesside kehtestamisel arvesse OIV (Rahvusvaheline Viinamarja- ja Veiniorganisatsioon) soovitatud ja avaldatud valmistamisprotsesse. Resolutsiooniga OIV/ECO 288/2010 lisati rahvusvahelise veinivalmistamistavade koodeksi I osa 6. peatüki (Saadused viinamarjade,

viinamarjavirde või veini baasil) punktidele 6.6 (Joogid viinamarjasaaduste baasil) ja 6.7 (Joogid veini baasil) töötlemisviisidena: muu hulgas „toidukvaliteediga mittealkohoolsete saaduste või jookide, kaasa arvatud vee, lisamine“. Kuna määrus (EL) nr 251/2014 viitab OIV soovitatud ja avaldatud valmistamisprotsessidele ja seal on mittealkohoolsete jookide lisamine selge sõnaga ette nähtud, ei ole mõistetav, miks määruse teksti asjassepuutuvas kohas ei ole sätestatud, et lisada tohib üksnes alkoholivabu jooke, vaid kasutatakse pigem sõnastust „millele ei ole lisatud alkoholi“, kui määruse andja soovis saavutada tulemust, et aromatiseeritud veinikokteili koostisosade hulgas ei tohi olla mitte mingisuguseid alkohoolseid jooke.

- 21 dd) Määruse (EL) nr 251/2014 põhjenduse 4 kohaselt peaksid aromatiseeritud veinitoodete suhtes kohaldatavad meetmed aitama saavutada tarbijakaitse kõrget taset, turu läbipaistvust ja ausat konkurentsi ning vältima ebaausat tegevust. Selle põhjal võiks teadlik keskmine tarbija arvestada, et kokteiliks nimetatav alkoholi sisaldav jook võib segatuna sisaldada erinevaid alkoholi sisaldavaid jooke, kui joogil puudub alkoholivaba joogi tähistus. Lisaks ilmneb, et määrusega taotletud tarbija- ja turustamiskaitse „aromatiseeritud veinide“ ja „aromatiseeritud veinijookide“ rühmade jaoks, mille nimetused on tihedalt seotud traditsiooniliste valmistamisprotsessidega („vermut“, II lisa, osa A, punkt 3; „sangria“, II lisa, osa B, punkt 3), tundub pigem olevat nimetuse „aromatiseeritud veinikokteilid“ all turustatavate jookide kaitse, kuna määrus ei liigita nende hulka ühtegi traditsioonilise valmistamisprotsessi poolest tuntud ja selle järgi nimetatud toodet (II lisa, osa C).
- 22 6. Juhul kui käesoleval juhul kasutatud õlle puhul peaks selle alkoholisisalduse tõttu olema tegemist alkoholiga määruse (EL) nr 251/2014 tähenduses, mida aromatiseeritud veinijoogile lisada ei tohi, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas aromatiseeritud veinikokteilile määrus tähenduses võib õlut lisada „maitsestava toiduainena“ määruse (EL) nr 251/2014 I lisa punkti 1 alapunkti b alapunkti ii tähenduses või kas õlle alkoholisisalduse ei võimalda sellist tõlgendust. Saksamaal on turul arvukalt õllemaitselisi toiduaineid. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu uurimistöö tulemusena enne eelotsusetaotluse esitamist õnnestus välja selgitada, et võimalik on osta ja toiduainetele lisada küpsetistele lisamiseks mõeldud õlle maitseainet. Selles osas ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohtul mingeid kahtlusi, et õlle puhul on tegemist maitsestava toiduainega määruse tähenduses.
- 23 Käesolev kohtumäärus ei kuulu edasikaebamisele [...].

[...]